

**СИСТЕМА ПЕРВИННОГО ОБЛІКУ АМОРТИЗАЦІЇ ЯК ДЖЕРЕЛА ВІДТВОРЕННЯ
ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА**

Визначено роль первинного обліку в системі нарахування амортизації як основного джерела відтворення основних засобів. Запропоновано рекомендації щодо розробки нових форм первинних документів для нарахування амортизації, які забезпечать точність та достовірність розрахункових даних, відповідно до вимог чинного законодавства.

Постановка проблеми

Зміна принципових економічних основ господарських відносин в Україні обумовила якісно інший підхід до оцінки економічної інформації підприємства щодо обліку амортизації. Основним джерелом такої інформації традиційно є первинний облік. Одним з найважливіших аспектів удосконалення первинного обліку амортизації основних засобів є належна його організація, яка повинна відповідати основним принципам чинного законодавства, забезпечувати адаптацію бухгалтерського обліку до існуючих умов господарювання та передбачати потреби широкого кола користувачів у якісній інформації. Тому теоретико-методологічні питання організації первинного обліку амортизації основних засобів становлять значний науковий і практичний інтерес.

Ефективне просте відтворення основних засобів потребує великих зусиль з боку підприємства. Необхідно не тільки правильно вкласти інвестиційні ресурси в основні засоби на початку реалізації певного проекту, але й зуміти повернути їх таким чином, щоб мати можливість відновити втрачені внаслідок спрацювання активи та продовжити ефективно працювати з метою отримання бажаного рівня прибутку і суспільної користі, а це підтверджує значущість системи організації первинного обліку нарахування та розподілу амортизації в контексті відтворення необоротних матеріальних ресурсів.

Аналіз останніх досліджень

Значний внесок у розробку теоретичних основ і методологічних підходів до вирішення проблем первинного обліку амортизації зробили провідні вітчизняні вчені-економісти: С.Ф. Голов [1], Г.Г. Кірейцев [5], О. Гудзинський [5], Л.К. Сук [12], С.М. Євтушенко [6], Є. Губа [4], Л. Городянська [2, 3], Л. Логвінська [7]. Проте глибокі структурні зміни в економічному механізмі вимагають постійного вдосконалення системи первинного обліку амортизації основних засобів підприємства відповідно до вимог чинного законодавства.

Метою дослідження є розкриття суті та вдосконалення системи первинного обліку амортизації як джерела відтворення основних засобів підприємства.

Об'єкт та методика дослідження

Об'єктом дослідження є процес формування системи первинного обліку амортизації як джерела відтворення основних засобів підприємства. Загальною основою дослідження є діалектичний метод і системний підхід до вивчення економічних і управлінських процесів в організації первинного обліку, методи індукції, дедукції, моделювання використано в розробці форм первинних документів.

Результати досліджень

Первинний облік – це одна зі стадій господарського обліку, на якій фіксується господарське явище чи процес на первинних носіях облікової інформації, які в подальшому забезпечують отримання необхідних даних для управління тими чи іншими об'єктами господарювання, здійснення контролю за господарськими явищами та процесами для аналізу діяльності й реальної оцінки результатів роботи підприємства.

Підприємство, з метою управління амортизаційною політикою, формує такі завдання первинного обліку амортизації основних засобів:

- визначення амортизації як витрат, що включаються в собівартість продукції, та як джерела нагромадження коштів для відтворення основних засобів;
- обґрунтування доцільності використання певного методу нарахування амортизації основних засобів;
- затвердження в наказі про облікову політику обраного методу нарахування амортизації;
- документальне оформлення операцій з основними засобами, зокрема з нарахування амортизації;
- формування системи первинних документів на основі здійснення господарських операцій з нарахування та розподілу амортизації;
- відображення записів господарських операцій в облікових реєстрах на підставі первинних документів.

Первинний облік амортизації є частиною загальної системи бухгалтерського обліку основних засобів, який забезпечує відображення в обліку здійснених господарських операцій з нарахування та розподілу амортизації основних засобів. Він відіграє значну роль в управлінні амортизаційною політикою, має важливе значення для забезпечення контролю за порядком нарахування та розподілом сум амортизаційних відрахувань, спрямованих на відтворення основних засобів підприємства та їх раціонального використання.

Методичними рекомендаціями щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів, затверджених чинним законодавством України, для сільськогосподарських підприємств встановлено відповідні форми первинних документів щодо нарахування та розподілу амортизації (табл. 1).

Таблиця 1. Первинні документи щодо нарахування та розподілу амортизації

Форма	Первинний документ	Призначення
ОЗСГ – 5	«Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів»	Визначення річної і місячної суми амортизації на 31 грудня. Необоротні активи рекомендується об'єднувати за групами та видами об'єктів, а розподіл амортизації проводити за об'єктами обліку.
ОЗСГ – 6	«Відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів, які надійшли або вибули за рік»	Відображення сум амортизації необоротних активів, враховуючи зміни в їх складі за попередній місяць. У відомості зазначають вид основних засобів за класифікаційними групами та кореспондуючими рахунками, суму амортизації по об'єктах, що надійшли і вибули. По об'єктах, що надійшли, сума амортизації донараховується до попереднього місяця, а по тих, що вибули, – вираховується.
ОЗСГ – 7	«Зведена відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів за рік»	Відображення розподілу суми амортизації по об'єктах обліку, нарахування суми амортизації за минулий місяць, зміни суми амортизації по об'єктах, що надійшли і вибули, та суми амортизації, нарахованої в поточному місяці.
ОЗСГ – 8	«Відомість нарахування амортизації основних засобів за методом, передбаченим податковим законодавством за квартал 20 р.»	Щомісячне нарахування суми амортизації та розподіл зносу за об'єктами обліку (субрахунками й аналітичними рахунками)
ОЗСГ – 9	«Відомість розподілу витрат з утримання й експлуатації машинно-тракторного парку за рік»	Розподілення витрат з експлуатації машинно-тракторного парку по об'єктах обліку. Облік витрат на утримання сільськогосподарської техніки накопичують протягом року на таких аналітичних рахунках балансового рахунку 10 «Основні засоби»: трактори, зернові комбайни, ґрунтообробні, посівні машини тощо. Відомість складається по кожному аналітичному рахунку окремо.

Джерело: адаптовано [8].

Механізм реалізації бухгалтерської концепції амортизаційної політики впроваджується через можливість використання підприємствами різних методів нарахування амортизації. Так, зарахувавши актив до складу основних засобів, підприємство має право нараховувати амортизацію за наступними методами:

прямолінійним, виробничим, кумулятивним, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, а за умови визнання майна малоцінним необоротним матеріальним активом за спрощеним механізмом: 50 % вартості відноситься на витрати у першому місяці експлуатації об'єкта, а інші 50 % – в останньому місяці або 100 % вартості амортизується відразу при введенні майна в дію. Цей елемент обліково-амортизаційної політики дозволяє суттєво впливати на значення таких показників, як, наприклад, сума нарахованого зносу, амортизаційний фонд, витрати, залишкова вартість основних засобів та майна в цілому, фінансовий результат підприємства.

Відповідно до цих методів, для нарахування амортизації необхідно фіксувати наступну інформацію щодо основних засобів:

- первісну вартість;
- залишкову вартість;
- строк корисного використання;
- норму амортизації;
- обсяг виробництва продукції.

Запровадження з 01.01.2011 р. Податкового кодексу України внесло нові підходи до обліку амортизації основних засобів. Особливого значення набула проблема документального оформлення операцій з нарахування та розподілу сум амортизації основних засобів.

Науковці по-різному трактують своє бачення вдосконалення документального оформлення порядку нарахування та розподілу сум амортизаційних відрахувань.

З метою поширення практики застосування таких методів амортизації як виробничий та прискореного зменшення залишкової вартості, враховуючи необхідність уніфікації відображення в облікових реєстрах нарахування амортизації за різними методами й особливості кожного методу, визначаючи, що інвентарна картка є уніфікованим документом, для нарахування амортизації на основні засоби, С.М. Євтушенко пропонує здійснити її вдосконалення додатками, диференційованими за методами амортизації:

- “Розрахунок нарахування амортизації, основних засобів та інших необоротних активів за прямолінійним методом”;
- “Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних за прискореним методом зменшення залишкової вартості”;
- “Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів за виробничим методом”.

За словами автора, в даних додатках буде здійснюватись розрахунок вартості, що амортизується, зазначатися термін корисного використання об'єкта, визначатися щорічні суми амортизації, а також проводиться розрахунок норми амортизації на одиницю робіт за виробничим методом. У подальшому дані групуються у Відомості нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів за прямолінійним та прискореним методом зменшення залишкової вартості [6].

Л.В. Городянська для розрахунків показників амортизації основних засобів у бухгалтерському обліку за нормами та методом, встановленими саме податковим законодавством, розробила рекомендації щодо вдосконалення системи нарахування амортизації саме за податковим законодавством, які, за її словами, сприятимуть ефективній організації, спрощенню й уніфікації облікового процесу, суттєвому скороченню трудовитрат та формуванню єдиної інформаційної бази для контролю й управління процесом нарахування та використання амортизації. Автором для практичного їх застосування було розроблено спеціальну таблицю – відомість нарахування і використання сум накопиченої амортизації за рік, яка допоможе керівництву та фінансовій службі підприємства відобразити дані й проаналізувати розміри нарахованої амортизації, контролювати напрями використання накопиченої амортизації [3].

С.В. Хома зазначає, що наявні форми первинного обліку основних засобів не забезпечують повного розкриття інформації про вартість основних засобів та їх зміну протягом періоду використання. Запропонований автором метод рекурентних норм нарахування амортизації вимагає вдосконалення форми інвентарної картки основних засобів, що покращить якість і достовірність облікової інформації про стан основних засобів для прийняття управлінських рішень у будь-який момент їх експлуатації [15].

Хоча у кожного науковця – своя точка зору на проблему амортизації основних засобів, проте у них є одна спільна думка, що сучасний стан облікового забезпечення знаходиться на неналежному рівні й потребує значного документального вдосконалення.

Запровадження в дію Податкового кодексу України вимагає повного перегляду системи документування операцій з обліку амортизації, оскільки він вводить обмеження щодо терміну використання об'єкта з метою продовження строку нарахування амортизації на основні засоби. Необхідність удосконалення первинних документів зумовлена ще й тим, що вони втратили свій початковий зміст та не задовольняють вимоги користувачів інформації стосовно системи амортизаційної політики підприємства, в напрямку нарахування й ефективності використання амортизаційних коштів як основного джерела відтворення основних засобів підприємства.

Так, наприклад, викликає багато запитань форма ОЗСГ-5 «Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів». Вона є уніфікованою, тобто передбачає розрахунок амортизації основних засобів за умов використання будь-якого методу. Проте, на нашу думку, дана форма є надзвичайно громіздкою та незручною через наявність великої кількості граф, які нерідко не заповнюються підприємством. Тому доцільно розробити для нарахування амортизації такий первинний документ, який буде уніфікованим для будь-якого методу, а також міститиме всі необхідні реквізити та не ускладнюватиме при цьому систему обліку. На нашу думку, таким документом може стати «Розрахунок амортизації за об'єктами основних засобів (крім об'єктів з виробничим методом нарахування амортизації) та центрами витрат станом на 31.12. ____ року» (табл. 2).

Таблиця 2. «Розрахунок амортизації за об'єктами основних засобів (крім об'єктів з виробничим методом нарахування амортизації) та центрами витрат станом на 31.12._____ року»

Об'єкти основних засобів		Вартість об'єкта, грн.				Знос, грн.	Строк корисного використання об'єкта, місяців			Норма амортизації, %	Річна сума амортизації, грн.	Місячна сума амортизації, грн.	Розподіл амортизації за центрами формування витрат
назва	шифр	первісна (переоцінена)	залишкова (балансова)	ліквідаційна	амортизаційна		нормативний	фактичний	очікуваний				
1	2	3	4	5	6 = 3-5	7 = 3-4	8	9	10 = 8-9	11	12	13 = 12 : (12)	14
Трактор Т-150	106604	70000	20000	-	70000	50000	60	36	24		10000	833,33	230001

Джерело: власні дослідження.

Проаналізуємо запропоновану форму документа.

Графа 1 «Назва» вказує назву об'єкта основних засобів.

Графа 2 «Шифр» відображає інвентарний номер об'єкта основних засобів.

Графа 3 «Первісна (переоцінена) вартість об'єкта, грн» – це історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедлива вартість інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів, а також вартість необоротних активів після їх переоцінки.

Графа 4 «Залишкова (балансова) вартість об'єкта, грн» – це первісна вартість за мінусом суми зносу основних засобів.

Графа 5 «Ліквідаційна вартість основних засобів, грн.» – сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією).

Графа 6 «Амортизаційна вартість об'єкта, грн.» – первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості.

Графа 7 «Знос, грн.» сума первісної (переоціненої) за мінусом залишкової (балансової) вартості основних засобів.

Графа 8. «Нормативний строк корисного використання об'єкта, місяців» – строк корисного використання, зазначений у технічній документації на певний об'єкт основного засобу.

Графа 9 «Фактичний строк корисного використання об'єкта, місяців» – строк корисного використання встановлюється підприємством при визнанні цього об'єкта активом (зарахуванні на баланс).

Графа 10 «Очікуваний строк корисного використання об'єкта, місяців» – строк реального корисного використання об'єкта основного засобу на підприємстві.

Графа 11 «Норма амортизації, %» – вказується поцент нарахування амортизації відповідно до класифікаційних груп основних засобів за Податковим кодексом України.

Графа 12 «Річна сума амортизації, грн.» – відображає суму нарахованої амортизації на основний засіб за рік.

Графа 13 «Місячна сума амортизації, грн.» – відображає суму нарахованої амортизації на основний засіб за місяць, яка визначається шляхом ділення річної суми амортизації на 12 місяців.

Графа 14 «Розподіл амортизації за центрами формування витрат» відображає об'єкт, на який здійснюється розподіл суми нарахованої амортизації протягом року.

Методичними рекомендаціями щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів затверджено форму № ОЗСГ-8 «Відомість нарахування амортизації основних засобів за методом, передбаченим податковим законодавством за _ квартал 20_р.». Проте, на нашу думку, дана форма потребує вилучення, оскільки впровадження Податкового кодексу України вносить зміни в порядок нарахування амортизації, а це, в свою чергу, потребує зміни документального оформлення господарських операцій. Тому ми пропонуємо використовувати «Розрахунок амортизації за об'єктами основних засобів (крім

об'єктів з виробничим методом нарахування амортизації) та центрами витрат станом на 31.12.____ року».

Належну увагу необхідно приділити застосуванню виробничого методу, за якого амортизація нараховується, виходячи з обсягу виконаних робіт. Тому доцільно розробити новий реєстр бухгалтерського обліку – «Розрахунок амортизаційних відрахувань за об'єктами основних засобів з виробничим методом нарахування амортизації у _____20__ року (місяць)» (табл. 3), оскільки система сучасного бухгалтерського обліку жодним чином не враховує використання цього методу, а він, на нашу думку, повинен бути належним чином документально визначеним.

Таблиця 3. «Розрахунок амортизаційних відрахувань за об'єктами основних засобів з виробничим методом нарахування амортизації у _____20__ року (місяць)»

Об'єкти основних засобів		Ставка амортизації на одиницю робіт	Обсяг робіт за місяць	Сума амортизації, грн.	Розподіл амортизації за центрами формування витрат
назва	шифр				
1	2	3	4	5=3x4	6
Верстат	1060041	0,2	20000	4000	230001

Джерело: власні дослідження.

Проаналізуємо запропоновану форму документа. У графі 1 «Назва» вказується назва об'єкта основних засобів. Графа 2 «Шифр» відображає інвентарний номер об'єкта основних засобів. Графа 3 «Ставка амортизації на одиницю робіт» визначається діленням вартості, яка амортизується, на загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об'єкта основних засобів. Графа 4 «Обсяг робіт за місяць» відображає фактичний місячний обсягу продукції (робіт, послуг). Графа 5 «Сума амортизації» відображає місячну суму амортизації, визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації. Графа 6 «Шифр центру витрат» відображає центр витрат підприємства, де знаходиться об'єкт основних засобів.

У процесі господарської діяльності підприємство може регулювати свої виробничі ресурси з метою підвищення ефективності діяльності, тобто закуповувати нові основні засоби або списувати непридатне обладнання. Особливістю цих процесів є те, що по даних операціям необхідно також нараховувати суму амортизаційних відрахувань, а це вимагає належного документального оформлення.

На сьогодні для відображення цього процесу Методичними рекомендаціями передбачено форму № ОЗСГ-6 «Відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів, які надійшли або вибули за рік». Даний документ відображає зміни в обліку за певний період у частині надходження та вибуття основних засобів. На нашу думку, вона є досить громіздкою та містить ряд зайвих граф, які відображають непотрібну інформацію. Тому вважаємо за доцільне розробити новий документ Розрахунок амортизації за об'єктами основних засобів, які стали придатні для корисного використання і вибувшими у _____20__ року (табл. 4).

Таблиця 4. «Розрахунок амортизації за об'єктами основних засобів, які стали придатні для корисного використання які вибули у _____ 20__ року»

Об'єкти основних засобів		Зміни за об'єктами основних засобів										Місячна сума амортизації, грн		Розподіл амортизації за центрами формування витрат
		що надійшли					річна сума амортизації, грн	що вибули (закінчився строк амортизації)					збільшення (+) за об'єктами, що надійшли	
назва	шифр	вартість, грн			строк корисного використання, міс.			вартість, грн						знос, грн.
		первісна	ліквідаційна	амортизаційна			первісна	залишкова (балансова)	амортизаційна	ліквідаційна	знос, грн.			
1	2	3	4	5=3-4	6	7	8	9	10	11=8-10	12=8-9	13=7:(1-2)	14	15
Устаткування	1060049	6000	1000	5000	36	1666,67	-	-	-	-	-	138,89	-	230001
Верстат	1060051	-	-	-	-	-	3000	500	2500	-	2500			230001

Джерело: власні дослідження.

На підставі «Розрахунку амортизації за об'єктами основних засобів (крім об'єктів з виробничим методом нарахування амортизації) та центрами витрат станом на 31.12.____ року», «Розрахунку амортизаційних відрахувань за об'єктами основних засобів з виробничим методом нарахування амортизації у _____20__ року (місяць)» та «Розрахунку амортизації за об'єктами основних засобів, які стали придатні для корисного використання і вибувшими у _____ 20__ року» складають «Зведену відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів за ___ рік». У ній записують розподіл амортизації по об'єктах обліку, нараховану суму амортизації за минулий місяць, зміни суми амортизації по об'єктах, що надійшли та вибули. Проаналізувавши дану форму, вважаємо, що її необхідно змінити.

Так, на нашу думку, необхідно включити додатково графу «Сума нарахованої амортизації». Графа 1 «Розподіл сум амортизації за об'єктами обліку (назва субрахунків та аналітичних рахунків)» та Графа 6 «Кореспондуючий рахунок» дублюють інформацію, тому необхідно їх об'єднати в графу «Розподіл амортизації за центрами формування витрат».

Даний розрахунок доцільно представити у вигляді таблиці 5.

Таблиця 5. Зведена відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів за місяць»

Розподіл амортизації за центрами формування витрат	Сума амортизації, грн			Загальна сума нарахованої амортизації
	нараховано у минулому місяці	коректив за основними засобами які прибули і які вибули		
		які прибули (+)	які вибули (-)	
1	2	3		5
23	10000	5000	3000	13000

Джерело: власні дослідження.

Особливістю сільськогосподарського виробництва є те, що сума нарахованої амортизації, яка прямо не може бути віднесена на певні об'єкти обліку витрат (сільськогосподарські культури та види тварин), відображається на рахунку 91 «Загальногосподарські витрати», а в кінці звітної періоду підлягає розподілу, та включення до собівартості продукції окремих культур, робіт і послуг. Розподіл нарахованої амортизації для сільськогосподарських машин передбачає розрахунок амортизаційних відрахувань окремо для:

- тракторів – пропорційно обсягу виконаних ними механізованих тракторних та будівельних робіт (в умовних еталонних гектарах);
- ґрунтообробних машин – пропорційно обробленим площам, зайнятим певними культурами;
- сівалок – пропорційно площі посіву культур;

- технічних засобів для збирання врожаю – прямо або пропорційно зібраній площі певних культур;
- машин для внесення в ґрунт добрив – пропорційно фізичній масі внесених добрив;
- приміщень для зберігання продукції – пропорційно кількості та тривалості зберігання продукції протягом звітного періоду;
- тваринницьких приміщень, де розміщено декілька видів худоби – пропорційно зайнятій площі;
- допоміжних та підсобних (промислових) виробництв – пропорційно зайнятій площі, обсягу виконаних робіт чи сумі витрат на оплату праці працівників, зайнятих виконанням виробничих операцій.

Сума нарахованої амортизації підлягає обов'язковому розподілу на певні об'єкти обліку. Методичними рекомендаціями передбачено «Відомість розподілу витрат з утримання й експлуатації машинно-тракторного парку за 20__ р.» (форма № ОЗСГ-9).

Таблиця 6. «Відомість розподілу витрат з утримання й експлуатації машинно-тракторного парку за 20__ р.»

№ з/п	Об'єкт обліку, на які відносяться витрати	Обсяг виконаних робіт		Розподіл витрат									разом, грн	кореспонденція рахунків	
				амортизація			витрати на ремонт			інші витрати				дебет	кредит
		умовні еталонні, га	Фізичні, га	тракторів та обладнання до них	комбайнів	ґрунтообробних, посівних машин та інших знарядь	тракторів та обладнання до них	комбайнів	ґрунтообробних, посівних машин та інших знарядь	тракторів та обладнання до них	комбайнів	ґрунтообробних, посівних машин та інших знарядь			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	Трактор Т-154	25,9	23,1	15000	-	-	5000	-	-	2000	-	-	22000	23	91

Джерело: власні дослідження.

Система первинного обліку операцій з нарахування та розподілу амортизації повинна відповідати вимогам Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо точності інформації. Вона має достовірно відображати процес функціонування системи первинного обліку амортизації основних засобів. Усі її показники повинні мати однозначний зміст, який не допускає різних тлумачень, а також первинні документи мають бути логічно взаємопов'язані один з одним та функціонувати як комплексна система порядку нарахування амортизації, залежно від обраного підприємством методу (рис. 1).

Рис. 1. Схема записів нарахування амортизації

Джерело: власні дослідження.

Раціональна система первинного обліку амортизації надасть можливість здійснювати контроль за порядком нарахування та розподілом сум амортизаційних відрахувань, з метою формування фонду грошових коштів для відтворення основних засобів.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Проблема обліку амортизації набуває важливого значення на сучасному етапі розвитку нашої країни, оскільки вона одночасно виступає як витрати та як джерело відтворення основних засобів. Тому процес нарахування амортизації на підприємстві повинен бути належним чином документально оформленим і містити такий мінімум інформації, який зможе задовольнити інформаційні потреби користувачів, а також повністю відобразити підготовку інформативної бухгалтерської звітності для інвесторів і кредиторів.

Проведений аналіз документального оформлення порядку первинного обліку нарахування амортизації основних засобів свідчить про необхідність формування таких документів для нарахування амортизації, які забезпечать точність та достовірність розрахункових даних, відповідно до вимог чинного законодавства.

Література

1. Голов С. Дискусійні аспекти амортизації / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – № 5. – С. 3–8.
2. Городянська Л.В. Відтворення необоротних матеріальних ресурсів у вітчизняній обліково-аналітичній системі / Л.В. Городянська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 9. – С. 4–8.

3. Городянська Л.В. Облік і нарахування та використання амортизації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 / Л.В. Городянська. – К.: ННЦ ІАЕ УААН, 2005. – 22 с.
 4. Губа Є. Амортизація основних засобів: бухгалтерський та податковий облік / Є. Губа // Справочник економіста. – 2008. – №3/4. – С. 52–59.
 5. Гудзинський О. Амортизація в оновленні основних засобів праці / О. Гудзинський, Г. Кірейцев, В. Савчук // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2004. – № 7 (112). – С. 16–20.
 6. Євтушенко С.М. Амортизація основних засобів у системі бухгалтерського обліку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 / С.М. Євтушенко. – К.: ННЦ ІАЕ УААН, 2004. – 26 с.
 7. Ловінська Л.Г. Нарухування зносу – спосіб регулювання балансової оцінки довгострокових активів / Л.Г. Ловінська // Фінанси України. – 2006. – № 7. – С. 92–100.
 8. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів [Електронний ресурс]: наказ Мінагрополітики України від 27 вересня 2007 р. № 701. – Режим доступу: <http://www.zakony.com.ua/>
 9. Про затвердження типових форм первинного обліку [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства статистики України від 29 грудня 1995 р. № 352. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua/>
 10. Сук Л. Організація обліку необоротних активів / Л. Сук, П. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2009. – № 15–16 (240–241). – С. 16–20.
 11. Хома С.В. Облік і аналіз амортизації основних засобів на підприємствах нафтогазовидобувного комплексу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 / С.В. Хома. – К.: ННЦ ІАЕ УААН, 2008. – 23 с.
-
-